

WZW A-wirusowe zapalenie wątroby typu A

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW A), zwane „żółtaczką pokarmową”, „żółtaczką typu A”, to choroba wywoływana przez wirus zapalenia wątroby typu A (*hepatitis A virus - HAV*) z rodziny Picornaviridae. Zakażeniu może ulec każda osoba nieuodporniona.

Przebieg kliniczny wirusowego zapalenia wątroby typu A zależy w dużym stopniu od wieku chorego, bo ciężkość przebiegu choroby wzrasta wraz z wiekiem. Zachorowania u dzieci przebiegają zwykle bezobjawowo lub skąpoobjawowo, osoby dorosłe chorują na ogół pełnoobjawowo. Ze względu na cięższy przebieg u dorosłych WZW typu A jest szczególnie groźne dla kobiet w ciąży, osób w podeszłym wieku oraz chorych na przewlekłą chorobę wątroby. W tych ostatnich przypadkach choroba może przybrać postać piorunującą charakteryzującą się poważnym przebiegiem, a nawet wysoką śmiertelnością. Po przebyciu WZW typu A nie stwierdza się przewlekłego zapalenia, marskości i raka pierwotnego wątroby.

Okres wylęgania (tj. od zakażenia do wystąpienia objawów) wynosi średnio 28-30 dni (zakres od 15 do 50 dni).

Choroba (przede wszystkim u osób dorosłych) charakteryzuje się nagłym początkiem i wyraźnymi objawami, takimi jak:

- objawy grypopodobne (w pierwszym okresie),
- objawy ze strony układu pokarmowego: odbijanie, zgaga, nudności, wzdęcia, uczucie wczesnej sytości,
- ciemny mocz, białe stolce, żółtaczką (zażółcenie skóry, białówek oczu, błon śluzowych).

Okres zakaźności: Osoba chora wydala duże ilości wirusa wraz z kałem nawet przez kilka tygodni, przy czym wydalanie wirusa może zacząć się od 2 do 3 tygodni przed wystąpieniem żółtaczki (lub zwiększonej aktywności enzymów wątrobowych), czyli w czasie, gdy osoba ta wydaje się jeszcze zdrowa, do ok. 1 tygodnia po wystąpieniu objawów. Zakażone dzieci mogą wydalać wirusa dłużej niż dorośli. Wirus znajduje się także we krwi oraz ślinie chorego, ale stężenie jest o kilka rzędów wielkości mniejsze niż w kale.

Leczenie WZW typu A jest wyłącznie objawowe. WZW typu A nie przechodzi w przewlekłe zapalenie wątroby, jednak powrót chorego do pełnej aktywności może trwać kilka miesięcy (zwykle do 2 miesięcy, niekiedy pół roku), a chory z objawami zwykle wymaga diagnostyki w warunkach szpitalnych.

Do 1978 roku Polska była krajem endemiczności wysokiej (średnio 50-58 tys. zachorowań rocznie). W kolejnych latach stopniowo następowała poprawa sytuacji epidemiologicznej, a od 1997 roku Polska należy do krajów o niskiej endemiczności.

Wg dostępnych danych statystycznych, opracowanych przez NIZP-PZH PIB, do końca lutego 2025 r. odnotowano w Polsce 116 przypadków zachorowań. W całym roku 2024 zarejestrowano w sumie 319 zachorowań a w 2023 r. – 209.

Zakażenie HAV jest na całym świecie przyczyną 1,4 mln przypadków ostrego WZW A rocznie. Choroba ta występuje endemicznie na całym świecie, szczególnie na obszarach o złym stanie sanitarnym i higienicznym.

Występowanie WZW typu A na świecie

Ludzie są jedynym rezerwuarem wirusa HAV, który przenoszony jest głównie drogą pokarmową, jak też drogą zakażeń typu kałowo-doustnych (tzw. choroba brudnych rąk).

Do zakażenia może dojść przez:

- kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa poprzez nieumyte ręce po wyjściu z toalety),
- kontakty seksualne, zwłaszcza analne, z osobą zakażoną lub chorą,
- poprzez spożycie skażonego pożywienia (np. nieumytych owoców i warzyw, owoców morza, produktów niepoddanych odpowiedniej obróbce) i skażonej wody.

Czynniki ryzyka zachorowania:

- bliski kontakt z chorym (zwłaszcza wspólne mieszkanie),
- kontakt domowy lub zawodowy z dziećmi uczęszczającymi do żłobka lub przedszkola,
- podróż do kraju endemicznego występowania HAV,
- spożywanie owoców morza, zwłaszcza skorupiaków i surowych ostryg,
- seksualne kontakty analne (szczególnie mężczyźni mający kontakty seksualne z mężczyznami),
- usuwanie odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz konserwacja służących do tego urządzeń.

Aby zapobiegać występowaniu chorób przenoszonych drogą pokarmową, w tym WZW A, zawsze należy przestrzegać tzw. 5 kroków do bezpiecznej żywności (zalecenia WHO):

1. Utrzymuj czystość.
2. Oddzielaj żywność surową od ugotowanej.
3. Gotuj dokładnie.
4. Utrzymuj żywność w odpowiedniej temperaturze.
5. Używaj bezpiecznej wody i żywności.

Najlepszym sposobem zapobiegania zachorowaniu na wirusowe zapalenie wątroby typu A są szczepienia ochronne. Odporność po szczepieniu jest długotrwała (ok. 20 lat). Skuteczność szczepień przeciwko WZW A jest wysoka i dotyczy zarówno profilaktyki przed-, jak i poekspozycyjnej.

Profilaktykę poekspozycyjną zaleca się osobom nieuodpornionym, a narażonym na zakażenie poprzez z osobą chorą na WZW typu A (np. kontakt domowy lub seksualny, spożywanie żywności zakażonej wirusem HAV). Szczepienie powinno być wykonane nie później niż 2 tygodnie od tego kontaktu.

Szczepienia przeciwko WZW A są zalecane:

- osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A;
- osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości czy przy konserwacji urządzeń służących temu celowi;
- dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz młodzieży, które nie chorowały na wirusowe zapalenie wątroby typu A;
- w zależności od sytuacji epidemiologicznej, osobom z grup ryzyka, w których obserwuje się zwiększoną liczbę zachorowań, w szczególności narażonym w związku z ryzykownymi zachowaniami.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gis/wirusowe-zapalenie-watroby-typu-a-wzw-a>

<https://tropicalmed.pl/szczepienia/wzw-a>

<https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/wzw-a/>

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY TYPU A

(WZW A, CHOROBA BRUDNYCH RĄK)

szczenia

CZYNNIK

Wirus zapalenia wątroby typu A (HAV)

POWIKŁANIA

- ostra niewydolność wątroby
- duże zagrożenie dla pacjentów z przewlekłym WZW B lub WZW C

OBJAWY

20%

CHORYCH MA
ŻÓŁTACZKĘ
(ZAŻÓŁCENIE SKÓRY)

- złe samopoczucie
- brak apetytu
- nudności
- wymioty
- ból brzucha
- osłabienie
- zmęczenie

SZCZEPIONKA INAKTYWOWANA (ZABITA)

- nie zawiera żywego wirusa
- 2 dawki (szczepionka WZW A)
- 3 dawki (szczepionka skojarzona WZW B+WZW A)

PROFILAKTYKA

SZCZEPIENIE = DŁUGOTRWAŁA ODPORNOŚĆ

NIE MA SKUTECZNEGO LECZENIA WZW A

EPIDEMIOLOGIA

DROGI ZAKAŻENIA:

- wirus wydalany jest przez osobę zakażoną z kałem
- droga pokarmowa (zanieczyszczona żywność, woda)
- kontakty seksualne
- przebycie zakażenia = długotrwała odporność

ZACHOROWANIA

każda osoba nieuodporniona może ulec zakażeniu

narażone osoby:

- mające kontakt z nieczystościami (pracownicy oczyszczalni ścieków)
- podróżujący do krajów rozwijających się

POLSKA

choroba rzadka
(głównie zachorowania
zawleczone przez
podróżujących)

Ministerstwo
Zdrowia

Sprawdź → [Szczenia.info](https://szczenia.info)

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.